

LLEI DE DEPENDÈNCIA I DRET SUBJECTIU

Llei de dependència i dret subjectiu

Sira Fiz Vozmediano
Francesc Mas Ferrari
Javier Ureña Morales

Resum

L'article 1.1 de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, reconeix en el primer punt «el dret subjectiu de ciutadania a la promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, en els termes que estableixen les lleis, mitjançant la creació d'un Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència, amb la col·laboració i participació de totes les administracions públiques».

Així, l'atenció a les persones dependents queda configurada com un dret subjectiu per a tots els ciutadans que compleixin els requisits marcats per la llei. No obstant això, l'escassa dotació pressupostària per a la seva aplicació i les males previsions inicials han provocat un retard notable en l'accés de molts dependents a les prestacions reconegudes per la legislació. A més, diverses comunitats autònomes, davant l'escassetat de places assistencials per oferir als usuaris o pel retard en la implantació de tots els recursos establerts en la cartera de serveis, veuen com l'aplicació del dret subjectiu desemboca en un nombre important d'usuaris que depenen de l'ajuda econòmica per a la seva cura, quan la voluntat del legislador era precisament que fos una ajuda residual.

Per tot això, set anys després de l'entrada en vigor de la Llei de dependència, és oportú estudiar la repercussió de l'aprovació d'aquest dret dels ciutadans i l'actuació de les administracions públiques per garantir-los l'exercici d'aquest dret.

Resumen

El artículo 1.1 de la Ley 39/2006, de 14 de diciembre, de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de dependencia, reconoce en su primer punto «el derecho subjetivo de ciudadanía a la promoción de la autonomía personal y atención a las personas en situación de dependencia, en los términos establecidos en las leyes, mediante la creación de un Sistema para la Autonomía y Atención a la Dependencia, con la colaboración y participación de todas las Administraciones Públicas».

De esta forma la atención a las personas dependientes queda configurada como un derecho subjetivo para todos los ciudadanos que cumplan los requisitos marcados por la ley. Sin embargo, la escasa dotación presupuestaria para su aplicación y las malas previsions iniciales han provocado un retraso notable en el acceso de muchos dependientes a las prestaciones reconocidas por la legislación. Además, algunas comunidades autónomas, ante la escasez de plazas asistenciales que ofertar a los usuarios o el retraso en la implantación de todos los recursos establecidos en la cartera de servicios, ven como la aplicación del derecho subjetivo desemboca en un número importante de usuarios que

dependen de la ayuda económica para su cuidado, cuando la voluntad del legislador era precisamente que esa fuese una ayuda residual.

Por todo ello, siete años después de la entrada en vigor de la Ley de Dependencia, es oportuno estudiar la repercusión de la aprobación de este derecho de los ciudadanos y la actuación de las administraciones públicas para garantizarles su ejercicio.

1. Llei de dependència i dret subjectiu

1.1. Introducció: antecedents, desenvolupament i fonaments constitucionals de la Llei de dependència

La situació de l'Estat espanyol als anys 90 obligà que, el 2004, es redactàs el Llibre Blanc de la Dependència a Espanya, que recollia una estimació demogràfica de la incidència i les característiques de la població dependent a Espanya, i feia un repàs de la legislació relacionada i dels recursos vigents fins al moment per a la protecció d'aquest col·lectiu.

Per poder decidir l'opció més adient per al cas del nostre Estat, a més de l'estudi de la situació d'atenció a la dependència per part dels serveis socials a Espanya, es va analitzar la legislació que protegia els dependents a la resta d'Europa. Segons l'esmentat anàlisi hi havia tres models:

1. Model assistencial: emprat al sud d'Europa. Sistema públic de cobertura limitada a persones sense recursos.
2. Model de protecció a través de la Seguretat Social: adoptat per Alemanya, Àustria, Luxemburg i França. L'atenció a la dependència es fa a través de lleis de seguretat social, de forma que és un dret accessible sols als treballadors que han cotitzat i fonamentalment finançat per les cotitzacions del treball o mitjançant la nòmina o mitjançant impostos. Es reconeix la dependència como un dret subjectiu, sense tenir en compte la capacitat econòmica de la persona, encara que estableix un copagament i un màxim en les prestacions.
3. Model de protecció universal: vigent als països nòrdics i Holanda. Model d'accés universal finançat mitjançant impostos de l'administració central i regional. Està basat en les prestacions de serveis, ja que l'ajuda informal en aquests països és menys important que al sud d'Europa.

A Itàlia, Grècia i Portugal no hi havia cap model d'atenció a la dependència, per la qual cosa Espanya era el primer país del Mediterrani a plantejar-se una llei d'aquest tipus.

Tots els models comparteixen determinades característiques:

1. Copagament: fet que provoca que sigui una prestació distinta de l'educació o la sanitat, que a Espanya són de caràcter universal i gratuït.
2. Hi ha una corresponsabilitat Estat central i governs autonòmics.

A Espanya, finalment, es va optar no per una llei de seguretat social finançada per les cotitzacions del treball, sinó de prestacions socials, finançada amb impostos. L'espanyola neix com una llei que adopta aspectes dels dos models més importants que funcionaven a Europa. Del model nòrdic copià el que fa referència al finançament i a la universalitat i del model centreeuropeu, el sistema de valoració que determina les prestacions, la qual cosa permet un major control de la necessitat de capital.

Així, l'entrada en vigor de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, coneguda popularment com Llei de dependència, va venir a obrir al nostre país un nou ventall de drets de les persones i, per tant, de prestacions servides per part de l'administració, directament exigibles a aquesta pels ciutadans de manera immediata, i que fins aleshores no estaven contemplats com a drets subjectius, tal com són fins al moment el dret a l'educació o el dret a la sanitat pública. Encara que la diferència d'aquests altres drets amb el de la dependència és que en aquest darrer s'exigeix el copagament per als serveis assistencials i es té en compte la capacitat econòmica per al càlcul de la prestació econòmica.

Però vegem d'on deriva constitucionalment aquesta Llei de dependència. Està clar que és una altra manifestació del caràcter social del nostre Estat que es plasma en l'article 1.1 de la Constitució de 1978 i que ha donat lloc a l'anomenat estat del benestar: «Espanya es constitueix en un estat social i democràtic de dret, que propugna com a valors superiors del seu ordenament jurídic la llibertat, la justícia, la igualtat i el pluralisme polític.» En aquest mateix sentit, hi trobam l'article com el 9.2: «Correspon als poders públics de promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que n'impedeixin o en dificultin la plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.»

Aquest article pot ser entès com una declaració de principis dels objectius generals que es marca la Constitució per al desenvolupament d'aquella definició com a estat social. Així, l'estat social es tradueix en una administració que passa a ser un actor importantíssim en la vida del país, ja que garanteix, promou, fomenta i tutela l'exercici dels drets inclosos en la Constitució i que hi són descrits. Això significa que la nostra norma fonamental ordena directament als poders públics la realització d'activitats i prestacions per als ciutadans i que els poden ser exigides per part dels ciutadans.

Així, dins aquests objectius, hi podem incardinar clarament els de la Llei de dependència: promoure unes condicions de vida favorables per als dependents i remoure obstacles per facilitar-los la vida.

Ja de manera més concreta, encara que no del tot, a la Constitució hi trobam l'article 49 que diu: «Els poders públics duran a terme una política de previsió, tractament, rehabilitació i integració dels disminuïts físics, sensorials i psíquics, als quals es prestarà l'atenció especialitzada que requereixin, i els empararan especialment en la consecució dels drets que aquest títol atorga a tots els ciutadans.» I l'article 50: «Els poders públics garantirán la suficiència econòmica als ciutadans durant la tercera edat, mitjançant pensions adequades i actualitzades periòdicament. Amb independència de les obligacions familiars, en promouran el benestar mitjançant un sistema de serveis socials que atendran els problemes específics de salut, habitatge, cultura i lleure.»

Però també sembla que el dret establert a la Llei de dependència pot derivar no tant dels articles 49 i 50 com dels drets a la dignitat de la persona, al lliure desenvolupament de la personalitat de l'article 10 o del dret a la integritat física i moral de l'article 15 de la Constitució.

Finalment, la disposició final vuitena de la Llei, justificativa de la competència estatal per promulgar-la, disposa que es dicta sota l'empara de l'article 149.1.1 de la Constitució, referit a la competència exclusiva de l'Estat per regular les condicions bàsiques que garanteixin la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels drets i el compliment dels deures constitucionals. De fet, algun autor ha suggerit la inclusió del dret d'accessibilitat i del dret a la promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència en l'article 49 a través de la corresponent reforma constitucional.

Això no obstant, està clar que la Llei de dependència és una manifestació claríssima de l'estat social i de dret en el qual vivim, i que el legislador, encara que el dret a l'atenció a la dependència no existeix com a tal en la nostra norma suprema, no ha tingut cap problema per inserir la Llei dins el paraigua constitucional pels seus objectius i finalitats.

2. La Llei de dependència: creació de drets subjectius

Segons el *Libro Blanco de la Dependencia*, la dependència és un risc social que s'emmarca dins els serveis de benestar social. Amb tot, la relació amb la salut és estreta, ja que en pot ser un desencadenant o un accelerador. A més, i de forma ocasional, la persona en situació de dependència pot patir un empitjorament agut del seu estat de salut. Salut i benestar social ens remetent a una protecció del dret dins el marc dels drets socials, i aquests tenen les seves particularitats quant a garanties i eficàcia.

L'aparició de la Llei de dependència és una novetat important en el sistema de serveis socials espanyol, ja que fins aleshores l'accés als serveis socials no era equiparable a altres serveis, com l'educació o la protecció de la salut. Aquests són drets subjectius del ciutadà i els pot sol·licitar a l'administració, que està obligada a prestar aquests serveis perquè estan inclosos i protegits per la Constitució i formen dos dels pilars bàsics de l'estat del benestar actual derivat de la configuració d'Espanya com a estat social de dret. Com hem vist, no és així amb els serveis socials, i per això és tan important l'aparició d'aquesta llei perquè crea nous drets subjectius als ciutadans. Es tracta d'una llei de condicions bàsiques, és a dir, no estableix directament prestacions per a les persones que es troben en situacions de dependència, sinó que fixa les condicions perquè qualsevol persona i de qualsevol comunitat autònoma tingui reconegut el mateix dret a ser atès si ho necessita. És a dir, l'objectiu principal d'aquesta llei és crear un marc estable de recursos i serveis per a l'atenció de la dependència.

Ja en l'exposició de motius de la Llei trobam la intenció del legislador de crear un nou sistema de drets per a la ciutadania: «La necessitat de garantir als ciutadans, i a les comunitats autònomes mateixes, un marc estable de recursos i serveis per a l'atenció a la dependència i la seva progressiva importància, ara porta l'Estat a intervenir en aquest àmbit amb la regulació que conté aquesta llei, que la configura com una nova modalitat de protecció social que amplia i complementa l'acció protectora de l'Estat i del Sistema de la Seguretat Social.» És a dir, es tracta d'aprofundir en el desenvolupament de l'àmbit dels serveis socials com una potenciació de l'estat social previst a la Constitució.

Més endavant, també en l'exposició de motius, ja es parla clarament de dret subjectiu: «Aquesta llei regula les condicions bàsiques de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència mitjançant la creació d'un Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD) [...]. El Sistema té com a finalitat principal la garantia de les condicions bàsiques i la previsió dels nivells de protecció a què es refereix aquesta llei. [...] D'aquesta manera, configura un **dret subjectiu** que es fonamenta en els principis d'universalitat, equitat i accessibilitat, i desenvolupa un model d'atenció integral al ciutadà, a qui es reconeix com a beneficiari la seva participació en el Sistema».

Així mateix, l'articulat de l'article 1 de la llei ja suposa tota una declaració de principis: «Aquesta llei té per objecte regular les condicions bàsiques que garanteixin la igualtat en l'exercici del dret subjectiu de ciutadania a la promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, en els termes que estableixen les lleis, mitjançant la creació d'un Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència, amb la col·laboració i participació de totes les administracions públiques i la garantia per l'Administració General de l'Estat d'un contingut mínim comú de drets per a tots els ciutadans en qualsevol part del territori de l'Estat espanyol.»

Com veiem la Llei estableix des del principi l'existència d'un dret subjectiu de ciutadania. Un dret que no existia i que a través de la nova norma es crea i, a més, com a dret directament exigible, destinat a ser una eina perquè les persones destinatàries de la Llei —les persones dependents— puguin superar la desigualtat i la possible discriminació, completant, així, la dignitat humana que per aqueixa falta d'independència pugui estar menyscabada. Aquí rau la importància d'entendre que els drets establerts per la Llei aquí estudiada són subjectius, perquè si no fos així la Llei seria una simple declaració d'intencions que necessitaria desenvolupaments normatius posteriors.

Així, la declaració de l'atenció a la dependència com un dret subjectiu de caràcter universal suposa una novetat amb respecte a la regulació dels serveis socials fins a l'aparició de la Llei: eleva el nivell de prestació i protecció i li atorga un estatus jurídic de primer ordre.

L'article tres, en què es regulen els principis que informen la Llei, en el seu apart *b* disposa la universalitat de l'accés de totes les persones en situació de dependència, en condicions d'igualtat efectiva i no discriminació.

Ja més concretament l'article 4 de la Llei, que du el títol de «Drets i obligacions de les persones en situació de dependència», estableix en l'apartat 1 que «Les persones en situació de dependència tenen dret, amb independència del lloc del territori de l'Estat espanyol on resideixin, a accedir, en condicions d'igualtat, a les prestacions i serveis que preveu aquesta Llei, en els termes que s'hi estableixen.» I a continuació es desplega una sèrie de drets, però que en la nostra opinió complementen el dret bàsic i clau que es deriva de la Llei: el dret a la promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència. Un dret que es tradueix en una sèrie de prestacions i serveis que es descriuen en el capítol II de la Llei i, sobretot, en l'article 15.

L'apartat 3 introdueix un punt molt important en la delimitació final com a dret subjectiu del dret a la promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, en el qual es disposa que els poders públics han d'adoptar les mesures necessàries per promoure i garantir els drets establerts per aquesta Llei. És a dir, universalitza l'obligació de tots els poders públics, no tan sols de l'Administració, d'implicar-se en l'atenció a les persones en situació de dependència i fa transversals els objectius de la Llei, d'on es pot reforçar la tesi que som davant una llei que crea drets subjectius d'una intensitat superior a la que estàvem acostumats en la legislació en matèria de serveis socials, i, per tant, exigibles directament, encara que, com veurem, l'abast d'aquesta exigibilitat no sigui fàcil de discernir.

D'altra banda, trobam que el nostre Estatut d'autonomia¹ recull aquesta filosofia de la Llei de dependència quan disposa en l'article 19 que «Les administracions públiques

¹ Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears.

de les Illes Balears, segons la Carta de Drets Socials, han de garantir en tot cas a tota persona dependent el dret a les prestacions públiques necessàries per assegurar la seva autonomia personal, la seva integració socioprofessional i la seva participació en la vida social de la comunitat.» Així, la nostra norma institucional bàsica ha volgut recollir el quant llançat pel legislador estatal i ha regulat, encara que a manera d'enunciat o de declaració d'intencions, el dret dels dependents com un dret públic subjectiu, ja que les administracions, totes, han de garantir aquells drets mitjançant totes les tècniques i potestats de les quals disposen.

Tot remarcant aquesta tendència i en compliment del que exposa l'Estatut d'autonomia, la Llei 4/2009, d'11 de juny, de serveis socials de la nostra comunitat també s'apunta a aquesta línia, quan en l'article 1 disposa que: «L'objecte d'aquesta llei és regular i ordenar el sistema de serveis socials de les Illes Balears per tal de promoure-hi i garantir-hi l'accés universal, i contribuir al benestar i a la cohesió social.» I més endavant, en el mateix cos legal, l'article 2.4 estableix: «Els serveis socials tenen com a finalitat assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i de les necessitats socials, en el marc de la justícia social, l'equitat, la cohesió territorial i el benestar de les persones.»

Així, veiem que dins l'objecte de la Llei es parla de garantir per part de l'administració l'accés universal al sistema de serveis socials d'acord al manament estatutari i, d'altra banda, en l'article 2.4, es parla clarament del dret de les persones a viure dignament i que aquest dret ha de ser assegurat per part dels serveis socials. Però, a més, també trobam en aquesta llei l'article 4a, que estableix com a principi del sistema públic de serveis socials el de responsabilitat pública de l'administració, que es tradueix en el fet d'assumir la responsabilitat de donar resposta als problemes socials, per la qual cosa ha d'assignar els recursos financers, humans i tècnics necessaris; ha de regular i supervisar els recursos privats i públics destinats a la matèria objecte d'aquesta llei, i ha d'assegurar la prestació de serveis de qualitat tant en l'àmbit públic com privat.

Per finalitzar, l'article 7 de la mateixa disposició legal estableix una llarga llista de drets de les persones destinatàries dels serveis socials, que, com hem vist en la redacció de l'article 1, és d'abast universal. Així podem observar que el legislador autonòmic aprofundeix en l'esperit de la llei de dependència i en l'Estatut d'autonomia i aprova una llei clarament atorgadora de drets amb una voluntat d'establir un sistema de serveis socials universals comparable al sistema educatiu o sanitari.

Ara bé, si a la vista de totes les referències normatives apuntades, arribam a la conclusió que el dret a la promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència és un dret públic subjectiu exigible, haurem d'estudiar com i quan es pot exigir.

3. Exigibilitat dels drets establerts en la Llei 39/2006 de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a persones en situació de dependència

3.1. Procediment administratiu per al reconeixement

El capítol IV de la Llei regula el procediment pel qual es reconeix el dret a les prestacions del sistema descrites en els articles 15, 17, 18, 19 i es remet a la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Així, el procediment s'inicia sempre d'ofici per la persona interessada o de qui en tingui la representació i finalitza, com no pot ser d'altra manera, amb una resolució de l'administració autonòmica corresponent a la residència del sol·licitant i amb validesa a tot el territori nacional, i que determina els serveis o les prestacions que li corresponen segons el grau de dependència que li sigui valorat. Després d'aquesta resolució administrativa es realitza el Programa Individual d'Atenció (PIA) en el qual es determinen les modalitats d'intervenció més adients a les necessitats del sol·licitant d'entre els serveis i prestacions econòmiques prevists per la Llei per al seu grau, amb la participació, prèvia consulta i, en el seu cas, elecció entre les alternatives proposades per part del beneficiari, de la seva família o d'entitats tutelares que el representin.

La disposició final primera, en el punt dos, estableix que el termini per dictar la resolució del reconeixement de les prestacions és de sis mesos des de la data d'entrada de la sol·licitud, independentment que l'administració competent hagi establert procediments diferenciats per al reconeixement de la situació de dependència i les prestacions a què el grau de dependència li dona dret.

Qüestió molt important —i que no es pot passar per alt—, que també s'estableix en el punt 3 de la mateixa disposició, és que el dret d'accés a les prestacions es genera des de la data de la resolució de reconeixement de la prestació. D'altra banda, estableix el silenci positiu en el cas que s'excedeixi el termini establert, llevat de les prestacions econòmiques de l'article 18.

El reconeixement de les prestacions és una activitat reglada. L'administració no té marge de maniobra, ja que si es donen els supòsits establerts per la Llei, ha d'atorgar-ne el grau i, en conseqüència, les prestacions adscrites al servei i que està obligada a donar. Però, què passa quan l'administració no contesta, o quan l'administració contesta, però no es fa efectiva la prestació?

4. Vies d'acció per exigir el dret

Abans hem apuntat que l'abast de l'exigibilitat del dret a les prestacions tampoc és molt clar. De manera curiosa la Llei, en l'article 4.2 *j*, disposa que les persones en situació de dependència tenen dret a iniciar les accions administratives i jurisdiccionals en defensa del dret que els reconeix la Llei en l'apartat 1 del mateix article, i que no és altre que l'accés a les prestacions establertes per la Llei. Amb aquesta redundància —no fa falta que la llei digui que tenim dret a interposar recursos i anar als tribunals en defensa dels nostres interessos— pareix com si el legislador volgués deixar clar que aquest nou dret de ciutadania és directament exigible, per la qual cosa li atorga una sobreprotecció.

Pareix clar i evident que el particular pot interposar qualsevol recurs, tal com estableix la Llei 30/1992, de 26 de novembre de règim jurídic de les administracions públiques, i interposar el recurs contenciós administratiu pertinent en el cas que li siguin desestimats. Creiem, per tant, que els drets contemplats per la Llei de dependència són directament exigibles, i no són simples interessos legítims sinó que són veritables drets que provoquen l'obligació de l'administració d'atorgar aquestes prestacions a qui compleixi els requisits establerts per la Llei.

Els drets subjectius tenen la característica que és possible exercitar una acció judicial de condemna, de forma que la pretensió consisteixi en la declaració de nul·litat de l'acte denegatori i la condemna a l'administració, que hauria de procedir a atorgar en un termini predeterminat la prestació sol·licitada, en el cas que concorrin els requisits i les condicions establertes. La Llei ha reconegut unes determinades prestacions com a drets subjectius i per tant l'administració té l'obligació d'atorgar-les.

L'Administració no té marge per fer judicis d'oportunitat; no té marge interpretatiu, ja que les prestacions establertes per la Llei són clares i precises: si el sol·licitant compleix els requisits i, tanmateix, l'administració li denega les prestacions, neix la via per reclamar els drets establerts per la Llei.

Però, què passa quan tenim una resolució que atorga prestacions però l'administració no l'executa? Alguns autors creuen que es podria aplicar l'article 29 de la Llei 29/98 de jurisdicció contenciosa administrativa, segons el qual quan l'administració, en virtut d'una disposició general que no precisi d'actes d'aplicació o en virtut d'un acte, contracte o conveni administratiu, estigui obligada a realitzar una prestació concreta en favor d'una o varies persones determinades, qui en tingués dret pot reclamar de l'administració el compliment d'aquesta obligació. Si en el termini de tres mesos des de la data de la reclamació, l'administració no ha donat compliment al sol·licitat o no ha arribat a un acord amb els interessats, aquests poden deduir recurs contenciós administratiu contra la inactivitat de l'administració. Finalment, també creiem que es podria interposar una

acció de reclamació de responsabilitat patrimonial pels perjudicis causats pel retard de la prestació a la qual es té dret.

5. Responsabilitat patrimonial de l'administració pública

Segons la Llei 30/1992, en el seu article 139, es defineix la responsabilitat patrimonial com el dret que tenen els particulars «de ser indemnitzats per les administracions públiques corresponents de tota lesió que pateixin en qualsevol dels seus béns i drets, llevat dels casos de força major, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics. 2. En tot cas, el dany al·legat ha de ser efectiu, avaluable econòmicament i individualitzat respecte a una persona o un grup de persones». Aquesta garantia patrimonial està constitucionalitzada a través de l'article 106.2 de la Constitució espanyola, dret que després serà desenvolupat per l'esmentada Llei de procediment administratiu i el Reial decret 429/1993, de 26 de març, pel qual s'aprova el Reglament de Procediments de les Administracions Públiques en matèria de responsabilitat patrimonial. Aquest conjunt de normes configura en l'actualitat el sistema de responsabilitat patrimonial en l'ordenament jurídic espanyol i dóna empara, com hem vist, als particulars que veuen minvats els seus béns i drets per un funcionament de l'administració, en situacions determinades, que no tenen el deure de suportar: és obvi que un dependent haurà, per exemple, de continuar pagant els impostos que les distintes lleis estableixin, ja que ha de suportar aquesta disminució patrimonial; però en cap cas podrà ser responsable de la manca de previsió de l'administració davant l'existència d'un dret subjectiu que, tal i com hem vist al llarg de l'article, la Llei li atorga i li reconeix.

La curta història de la Llei de dependència, amb quasi vuit anys de vigència des de la seva aprovació fins a la publicació d'aquest article, ha vingut marcada per la mala previsió i la manca de planificació i de recursos pressupostaris per fer front a les seves necessitats. Per això, la norma ha generat molts de dependents reconeguts, amb dret vigent a rebre una prestació, que, tanmateix, ha quedat en suspens, a l'espera de rebre un recurs, quan la seva disponibilitat ho permeti.

Però l'existència del dret subjectiu reconegut, pel qual el dependent ha de rebre una prestació, i del sistema de responsabilitat patrimonial, pel qual cap particular pot sofrir lesions en els seus béns i drets, generen una certa seguretat jurídica per als drets dels dependents, segons els quals l'administració, en el cas de no poder proporcionar al particular el recurs ideal que se li hauria d'assignar segons la Llei, li hagi d'assignar un recurs alternatiu, que en l'últim cas serà l'ajuda per a la prestació de cures en l'entorn. I en el cas que aquesta ajuda econòmica quedàs en suspens, per la falta de consignació pressupostària per fer front a totes les necessitats, generarà el dret de la persona beneficiària a rebre els endarreriments que corresponguin en el moment que el pagament sigui possible, d'acord amb els terminis que estableix la normativa.

Referències bibliogràfiques

Alli, J. C. et al. (2012). *Parte especial del derecho administrativo. La intervención de la Administración en la sociedad*. Madrid, Colex.

De Asís Roig, R. (2007). *Reflexiones en torno a la Ley de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de dependencia*. <universitas.idhbc.es/n05/05-02.pdf>.

Galán Galán, A. y Tornos Mas, J. (2007). *La configuración de los servicios sociales como servicio público. Derecho subjetivo de los ciudadanos a la prestación del servicio*. <www.seg-social.es/prdi00/groups/public/documents/binario/51598/pdf>.

IMSERSO (Ed.) (2004). *Libro Blanco de la Dependencia en España*. <<http://imserso.es/InterPresent2/groups/imserso/documents/binario/libroblanco.pdf>>.

Zárate Rivero, M. y Gas Aixendri, M. (2009). *La familia en la Ley de dependencia*. Fundación María Teresa Rodó.

Autors

SIRA FIZ VOZMEDIANO

Madrid, 1979. Tècnica professional en dependència; màster en dependència i gestió de serveis socials per la Universitat de la Corunya; màster en gestió i planificació de residències per l'Escola Superior de Postgrau de la Fundació Espanyola de Geriatria i Gerontologia; i experta universitària en atenció geriàtrica i gerontologia. El 2007 va començar a treballar com a administrativa a la Fundació d'Atenció a la Dependència del Govern de les Illes Balears, en la qual ha desenvolupat la seva trajectòria professional. El 2010 passà a ser la directora en funcions de la residència i el centre de dia Oms-Residència Sant Miquel, de Palma, fins a 2013. Actualment és la directora tècnica de la Fundació.

FRANCESC MAS FERRARI

Campos, 1974. Llicenciat en dret i especialista universitari en dret urbanístic i ordenació del territori per la UIB (2002-2003). Tècnic jurídic del Consorci de Recursos Sociosanitaris i Assistencials de les Illes Balears des de setembre 2006, entitat pública depenent de la Conselleria de Família i Serveis Socials del Govern de les Illes Balears, que té per objecte construir, reformar i equipar centres residencials sociosanitaris, assistencials i socials.

JAVIER UREÑA MORALES

Palma, 1980. Diplomant en ciències empresarials per la UIB, llicenciat en administració d'empreses per la Universitat Abat Oliba i té pendent de presentar, al lliurament d'aquest article, el treball final de carrera per obtenir la llicenciatura en dret per la Universitat Abat Oliba. Ha estat alumne col·laborador de la Càtedra d'Empresa Familiar de la UIB. És funcionari del Servei de Salut de les Illes Balears i, des de 2011, és gerent del Consorci de Recursos Sociosanitaris i Assistencials de les Illes Balears, i ha assumit també les funcions de gerent de la Fundació d'Atenció i Suport a la Dependència i de Promoció de l'Autonomia Personal.